

Bildningsförvaltningen
Razia Ali

Utbildningsnämnden

Redovisning av Dataskyddsombudets halvårsrapport för 2025

Ärendet

Dataskyddsombudet har tagit fram en halvårsrapport för 2025 för Danderyds kommun. Syftet med rapporten är att ansvarig nämnd ska få en redovisning av hur Dataskyddsombudet ser på nämndens dataskyddsarbete för att nämnden ska kunna ta sitt personuppgiftsansvar och säkerställa efterlevnaden av dataskyddsförordningen (GDPR).

Rapporten riktar främst till de personuppgiftsansvariga nämnderna, kommunledningen och verksamheterna, inbegripet alla chefer och anställda som direkt eller indirekt arbetar med personuppgifter i kommunen.

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämndens beslut

Utbildningsnämnden noterar Dataskyddsombudets rapport från första halvåret 2025 till protokollet.

Bakgrund

Utbildningsnämnden är i egenskap av personuppgiftsansvarig skyldig enligt GDPR att ansvara för, och kunna visa på, att dataskyddslagstiftningen efterlevs. Danderyds kommuns dataskyddsombud har tagit fram Dataskyddsombudets rapport från första halvåret 2025 i syfte att hålla de personuppgiftsansvariga nämnderna informerade om hur det gått med behandling av personuppgifter under första halvåret, och att bland annat redogöra för aktuella granskningar under 2025. Rapporten riktar sig främst till kommunens personuppgiftsansvariga nämnder som enligt rapporten bör underrättas om de relevanta delarna i rapporten.

GDPR styr hur kommunen får behandla personuppgifter och säkerställer att individens fri- och rättigheter skyddas. Dataskyddsombudets rapport syftar till att ge de personuppgiftsansvariga nämnderna ett stöd i att leva upp till sina skyldigheter enligt GDPR. En central del av förordningen är ansvarsskyldigheten, vilket innebär att nämnderna måste visa hur de följer reglerna för dataskydd och rapportera sin efterlevnad.

I rapporten redovisas gällande rätt, statistik, omvärldsbevakning och rekommendationer för att stödja arbetet med dataskydd och säkerställa fortsatt efterlevnad av GDPR. Rapporten avser perioden 1 januari till 30 juni 2025.

Bildningsförvaltningen
Razia Ali

Bildningsförvaltningen kommenterar följande delar: artificiell intelligens, kamerabevakning, hur det har gått för Danderyds kommun hittills år 2025 samt personuppgiftsincidenter.

Artificiell intelligens – på rätt väg?

En studie genomförd av Anthropic, ett forsknings- och utvecklingsföretag inom AI, visade under våren att AI-modeller kan uppvisa antagonistiska beteenden när de utsätts för existentiella hot. I testerna användes en fiktiv miljö där modellerna fick tillgång till bland annat intern e-post med känslig information.

I tester med flera kända modeller, bland annat OpenAI GPT, Googles Gemini, Anthropic Claude Opus och Meta, framkom det att modellerna i 79–96 procent av testfallen använde en utpressningsstrategi när deras mål hotades, trots instruktioner om lojalitet. Studien visar att AI saknar mänskliga moraliska spärrar. Liknande mönster av regelbrott noterades även i test där AI försökte fuska i schack. Med anledning av resultaten rekommenderar Dataskyddsombudet att AI används med försiktighet och att känslig och privat information inte delas med modellerna.

Med hänvisning till årets rapport samt tidigare årsrapport där AI lyfts som ett verktyg med både stora möjligheter och betydande risker, fortsätter Bildningsförvaltningen att ta del av kompetenshöjande insatser för att hålla sig uppdaterad.

Kamerabevakning

Från och med den 1 april 2025 gäller nya regler i kamerabevakningslagen (2018:1200) som påverkar kommunens ansvar. De juridiska kraven för kamerabevakning kvarstår men kommunen ska nu själv ansvara för att fatta beslut om kamerabevakningen. Det tidigare tillståndsförfarandet hos Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har ersatts med krav på egen bedömning. Kommunen behöver nu självständigt genomföra och dokumentera en intresseavvägning mellan behovet av bevakning och individens rätt till integritet. IMY har fortsatt tillsynsansvar och kan utdöma sanktioner vid bristande leverans.

Bildningsförvaltningen har påbörjat arbete med att kartlägga befintliga kameror för att kunna ta fram skriftlig intresseavvägning för samtliga.

Hur har det gått för Danderyds kommun hittills år 2025

GDPR är en lagstiftning som i stora delar handlar om att hålla ordning och reda i verksamheten. Dataskydd ska vara en naturlig del av kommunens arbete med dokumenthantering, informationssäkerhet, juridik, upphandling, systemförvaltning och arkivering. Det handlar om att ha kontroll över den information som finns och hur den skyddas för att värna om individens rättigheter.

Bildningsförvaltningen
Razia Ali

Av Danderyds kommuns Anvisning om organisation för säkerhet och dataskydd framgår att kontaktombuden har i uppdrag att arbeta praktiskt med dataskyddsfrågorna i verksamheten och ska samordna frågorna, vara kontaktpunkter, hantera registerutdrag, delta vid tillsyn och i nätverk, inventera verksamhetens personuppgiftsbehandlingar samt förvalta behandlingsregister.

I rapporten redogörs för positiva utvecklingar, utmaningar samt pågående arbeten och rekommendationer.

I maj 2025 samverkade Danderyds kommun, Värmdö kommun och Vaxholm stad en heldag med fokus på GDPR. Kommunerna träffas tre gånger per år för kunskapsutbyte, utbildning och för att skapa relationer. Dataskyddsombudet förklarar att det finns vilja och engagemang bland kontaktombuden att få mer utbildning och delta i kunskapsutbyte. Det ses även positivt på den utveckling som bestått i att kontaktombuden, utan att ha den centrala dataskyddssamordnaren tillgänglig under en tid, har arbetat nätverkande och tillsammans i större omfattning. Samarbetet har sträckt sig över nämndgränserna

I rapporten redovisas även en del utmaningar. Bland annat om en omorganisation 2024 som har lett till vakanta kontaktombudsplatser med minskad förståelse för dataskyddsfrågor som följd.

Bland befintliga kontaktombud är det lågt deltagande från Danderyds kommun under GDPR-dagarna med Värmdö kommun och Vaxholm stad. Detta tros delvis bero på bristande stöd från chefer. Kontaktombudens roll anses undervärderas och deras arbete följs inte upp eller uppmärksammas inte av cheferna. Inkommet förslag om att minska kontaktombudens roll riskerar att försämra kommunens efterlevnad av GDPR.

Översyn av GDPR-dagarna pågår för att göra dem mer tillgängliga och effektiva. Möjligheten att sända dagen digitalt ses över och kortare utbildningar planeras.

Dataskyddsombudet rekommenderar stärkt chefsstöd och tydligare ansvarsfördelning för att kontaktombuden ska kunna utföra sitt uppdrag.

Under 2024 har Bildningsförvaltningen förstärkts med kontaktombud som bland annat är förvaltningens kontaktperson i frågor gällande GDPR. Detta bidrar till att förbättra hanteringen och att säkerställa regelefterlevnad inom området. I sitt uppdrag på förvaltningens arbetar kontaktombudet praktiskt med dataskyddsfrågorna i verksamheten och deltar vid utbildningstillfällen med stöd från både förvaltningschef och medarbetare.

Personuppgiftsincident

En personuppgiftsincident innebär att personuppgifter förstörs, förloras, ändras eller röjs (åtkomst sker utan tillstånd).

En personuppgiftsincident ska anmälas till IMY inom 72 timmar, om de kan innebära risk för individers rättigheter. Dataskyddsombudet ger en

Bildningsförvaltningen
Razia Ali

rekommendation till utbildningsnämnden, som beslutar om en anmälan ska upprättas eller ej.

Under första halvåret av 2025 har utbildningsnämnden haft en del incidenter kopplade till leverantörer.

En av de mer uppmärksammade personuppgiftsincidenterna under våren 2025 var kopplad till Skolverkets plattform för nationella prov där personuppgifter röjdes till obehöriga och plattformen fick stängas ned. Till följd av incidenten genomfördes proven med penna och papper eller i skolans egen digitala yta.

Under början av 2025 utsattes skolplattformen Vklass för överbelastningsattacker. Trots att kommunen under hösten 2024 övergått till ny skolplattform genomförde utbildningsnämnden i samband med attackerna hos leverantören en intern kontroll som visade att leverantören inte hade gallrat personuppgifter i enlighet med avtal.

Konsekvenser för barn och unga

Konsekvenserna för barn och unga, om kommunen inte bedriver ett säkert dataskyddsarbete, är risk för ökat intrång i barn och ungas integritet.

Dataskyddsombudets rapport från första halvåret 2025 bedöms inte medföra några konsekvenser för barn och unga.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna av detta ärende ryms inom givna budgetramar.

Johannes Pålsson
Bildningsdirektör

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Redovisning av Dataskyddsombudets halvårsrapport för 2025
2. Dataskyddsombudets halvårsrapport 2025 för Danderyds kommun